

Sanja Morić, Katarina Beljo, Ines Han Dovedan, Poje M.¹

Pregledni stručni rad²

Primjena ukrasnog bilja na trgu Nikole Šubića Zrinjskog u Zagrebu (1873.-2010.)

Sažetak

Trg Nikole Šubića Zrinjskog jedan je od osam parkova – trgova koji čine zagrebačku Zelenu potkovu. Povijest Zrinjskog trga započela je 1866. godine kada je povodom tristote obljetnice smrti hrvatskog bana Nikole Šubića Zrinjskog dotadašnji Novi Térg, na kojem je bilo smješteno sajmište, preimenovan u Trg Nikole Šubića Zrinjskog. Trg je preoblikovan iz sajmišta u perivoj 1873. godine prema nacrtima inženjera R. Melkusa i bečkog vrtnog arhitekta R. Siebecka. Drugu preobrazbu doživljava 1878. godine, kada o gradskim perivojima i nasadima počinje skrbiti gradski vrtlar J. Peklar. Treće značajnije preoblikovanje Zrinjevca počinje 1891. godine prema nacrtu vrtlara F. Jeržabeka. Perivoj danas, nakon provedenog projekta obnove tijekom 2000. i 2001. godine, nosi obilježja tog trećeg preoblikovanja. Naglasak u ovom radu je na korištenju biljnog materijala od vremena osnutka "Zrinjevca" do danas.

Ključne riječi: Zrinjevac, trg, perivoj, biljni materijal

Uvod

Središte Donjeg grada s južne, istočne i zapadne strane okružuje sedam hortikulturno uređenih trgova koji, zajedno s Botaničkim vrtom, čine Zelenu potkovu, najljepši gradski dio i najviše dostignuće grada Zagreba iz 19. stoljeća. Osim estetske uloge, ti trgovi uređeni u obliku perivoja ispunjavaju i ekološku funkciju umanjujući buku i zagađenje gradske jezgre. Najstariji perivoj zagrebačkog Donjeg grada koji predstavlja ishodište Zelene potkove je Trg Nikole Šubića Zrinjskog (dalje u tekstu: Zrinjski trg, Trg, Zrinjevac). Od oblikovanja Trga Nikole Šubića Zrinjskog u perivoj 1873. godine proteklo je 137 godina i u tom razdoblju na Zrinjevcu su realizirane različite ideje vezano uz oblikovanje prostora i primjenu ukrasnog bilja.

Cilj je ovog rada proučiti povijest nastanka Trga Nikole Šubića Zrinjskog uz naglasak na izbor i primjenu ukrasnih biljnih vrsta od trenutka nastanka do danas.

Prvo oblikovanje perivoja

Prvi projekt za oblikovanje Zrinjskog trga izradio je 1870. godine gradski inženjer Rupert Melkus. Projekt se odnosio na građevinsko-tehničko uređenje dotad neuređenog

¹ dr.sc. Sanja Morić, b.sc. Katarina Beljo, prof.dr.sc. Ines Han Dovedan, dipl.ing. Miroslav Poje Agronomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost.

² Ovaj rad je nastao iz Završnog rada studentice Katarine Beljo, obranjenog 28.10.2010., mentorice: Sanje Morić.

Slika 1. Tlocrt "Zrinjevca" prema Siebeckovom planu (interpretacija Kiš, 1998)

zemljišta: nasipavanje i izravnavanje zemljišta, sustav za odvodnju, trasiranje okolnih ulica, uređenje nogostupa i kolnika, sadnju drvo-reda uz kolnik i pripremu središnje plohe Trga za perivoj. Ploha perivoja, površine 2,74 ha bila je podijeljena na četiri pravilna pravokutna polja, neznatno zaobljena na uglovima, a na sjecištu je dviju staza rondo. Uređivanje Trga trajalo je 3 godine.

O radovima iz tog razdoblja zapisano je u "Narodnim novinama" 23. veljače 1872. godine: "Već od mjesec danah prenešeno je sa toga trga pazarenje marhe, drvah, siena i drugih proizvoda u marofsku ulicu, pa se taj trg nasipava i izravnava. Gradsko zastupstvo zaključilo je, dati oko trga, kao što je to u velikih gradovah, posaditi drvoreda, pa su ovih dana već željeznicom stigli naručeni platani za šest nutarnjih drvoredah i okrugle akacije za dva skrajnja drvoreda. I u Beču se baš sada dogovaraju o tom, da jednakim drvećem zasade Ringstrasse." (Knežević, 1993).

Nacrt za perivojski parter na središnjoj plohi Trga povjeren je 1872. godine ravnatelju bečkih gradskih parkova, uglednom i priznatom vrtnom arhitektu dr. Rudolphu Siebecku. Nacrt nije sačuvan, ali pretpostavku o izgledu Zrinjevca u tom razdoblju možemo izvući iz Nacrta perivoja u planu razmještaja novih kulturnih, znanstvenih i upravnih institucija na Zrinjskom trgu iz 1877. godine. Tlocrt pokazuje: engleski parter, travnjak vanjskih uglova i središta naglašenih stiliziranim francuskim, geometrijskim uzorcima, bez unutrašnje strukture, tj. nasada ili putova.

Primjena ukrasnog bilja u Siebeckovom planu

Nakon dosta burne polemike koja se razvila u gradu oko izbora vrste koja će se upotrijebiti za drvored dio građanstva bio je za opciju da se posade kesteni, a dio se zauzimao za platane jer je "kesten nečisto drvo i pravi mnogo smeća kad cvijet pada" (Ulčnik, 1936). Vanjske i unutarnje šetnice obrubljene su 1872. godine drvoredima platana koje su dopremljene iz Udina (Italija). Od naručenih 300 stabala, za Zrinjski trg je upotrijebljeno 220 platana (*Platanus acerifolia*), a ostale su zasađene na druga gradska šetališta (Gostl, 1994.).

O oblikovanju perivojskog partera – porubu od zelenog i cvatućeg grmlja te uglovima naglašenim ukrasnim uzorcima grbova i raznim drugim uzorcima, nešto svjedoče zapisi iz "Narodnih novina" (Knežević, 1993):

- 22. travnja 1873.: "Sada se...sadi razno grmlje, kojim će biti prema sredini obrubljene

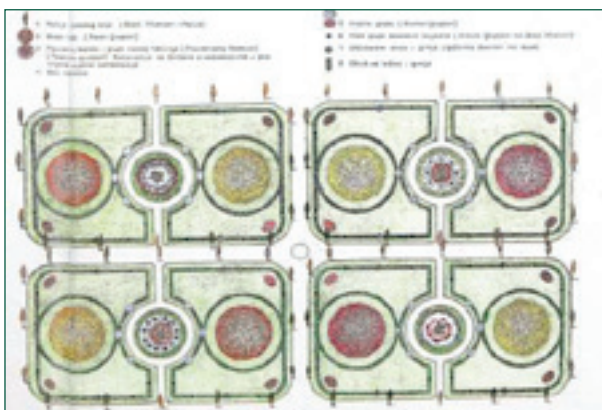
- glavne česti ovoga novoga šetališta.“
- 15. srpnja 1884.: “Prve godine bilo je na sva četiri ugla cviećem nacrtanih hrpah sa grbovi i raznimi uzorcima.“

Perivoj je predan građanima na uporabu i uživanje u ljeto 1873. godine.

Drugo (pre)oblikovanje perivoja

Povijesni sloj perivoja koji nosi obilježja Siebeckova rukopisa nije se dugo održao: Zrinjevac je potpuno preuređen već 1878. godine, kada o gradskim perivojima i nasadima počinje skrbiti gradski vrtlar Josip Peklar.

Prema Peklarovom planu četiri polja perivoja razdijeljena su napola stazama povučanim poprečnim osima. Središta polja, sada na novim stazama, naglašena su “provizornim bazenima”, u obliku kruga. Krug je osnovni geometrijski motiv tlocrtnog raščlanjenja partera. On se javlja i u sredini svake od osam novih cjelina. Svaka od njih obrubljena je porubom od bršljana ili niska grmlja. Na tom se okviru u pravilnim razmacima javljaju skupine listnata bilja, a uz glavne su šetnice pravilno formirana stabalca i grmovi. U vanjskim su kutovima polja kompozicije cvijeća. U kružnim nasadima, s jedne i druge strane “provizornih bazena”, skupine su ruža: one su, kao i bazeni, okružene pojasom trave. “Provizorni bazen” zacijelo upućuje na težnju za postavljanjem fontana u idealnim središtima četiriju polja (Knežević, 1993.).

Slika 2. Tlocrt “Zrinjevca” prema Peklarovom planu (interpretacija Kiš, 1998)

Velikim mirnim ploham travnjaka on pretpostavlja bogat cvjetni nasad, a gracioznim uzorcima u kutovima i uz središnji rondo jednostavan lik kruga, pravilno raspoređen poljima.

U sredini perivoja predviđeno je mjesto za spomenik Nikoli Šubiću Zrinjskom, koji nikada nije izrađen. Na tom mjestu bit će 1891. godine podignut glazbeni paviljon.

Nije izvjesno je li taj Peklarov nacrt u potpunosti ikada izveden. Položajni nacrt palače Akademije objavljen u *Viestima kluba inženira i arhitekata* 1883. godine, svjedoči kako je realiziran Peklarov arhitektonski koncept Zrinjskog trga: polja su razdijeljena po poprečnoj osi i na sredini staza koje dijele polja nalaze se kružni nasadi (Knežević, 1993.).

Primjena ukrasnog bilja u Peklarovom planu

Peklarov koncept teži obogaćenju i naglašenijoj dekorativnosti i perivoj pretvara u cvjetnjak. Posađeno je egzotično i rijetko bilje (spominje se brojka od 30.000 sadnica) npr. vodenike (*Impatiens balsamina*), petunije (*Petunia sp.*), plamenak (*Phlox drummondii*), verbene (*Verbena sp.*), pelargonije (*Pelargonium sp.*), fuksije (*Fuchsia corymbiflora*), kane (*Canna indica*), suručica (*Spirea sp.*), hibiskus (*Hibiscus sp.*), ruže (*Rosa sp.*), te juke (*Yucca sp.*) i agave (*Agave sp.*) u vazama i dr. (Šćitaroci, 2004.).

- Prema Knežević (1993.), o primjeni ukrasnog bilja svjedoče izvješća iz Narodnih novina:
- rujanj 1879.: „Pred očima ti se razprostire slikovit sag... Taj sag je obrubljen žutim cvijećem i razdijeljen simetričkim putevi i cestama, grupami cvieća i grmlja i drvoredom rietkih platanah.“;
 - lipanj 1881.: „Zrinjski trg je više bašća za ukrašnje grada s exotičnim rastlinami, rietkim biljem, raznim umjetnim nakitom...“
 - srpanj 1881.: „...na Zrinjskom trgu cvatu dražesne petunije, floksi, verbene...“
 - svibanj 1882.: „Na našem Zrinjskom trgu radi i sadi se sada na sve krajeve i dok se rascvatu sve ove biljke, kojih ima trideset tisućah, biti će to krasan pogled.“
 - srpanj 1882.: „Jošte nije ovdje kultura uzorna u najvišem smislu, nu ipak ima već mnogo ljepotah, za koje oči rado zapinju, na primjer oni živi obrubi četiri livadah i središnjih grmićah. Dražesne hrpe na ugljih i po središtih, pojedine exotičke cvatuće biljke, a sada upravo krasni Geranium, Fuchsia, Corymbiflora i trajni raznobojni Flox...“
 - srpanj 1884.: „Osnova nasadah po njem je takova, da se na ovom velikom prostoru može otvoriti veličanstveni cvietnik, koji je ovaj čas jošte u početku razvitka. Prve godine bilo je na sva četiri ugla cviećem nacrtanih hrpah sa grbovi i raznimi uzorci, dočim su ondje sada jednostavni okrugli slogovi.“ Ljetos je sigurno sav vrtlarski posao pomnijivije izveden, nego li lani, nu bili sredstva dopustila i više raditi, o tom je jako teško suditi bez podataka.“

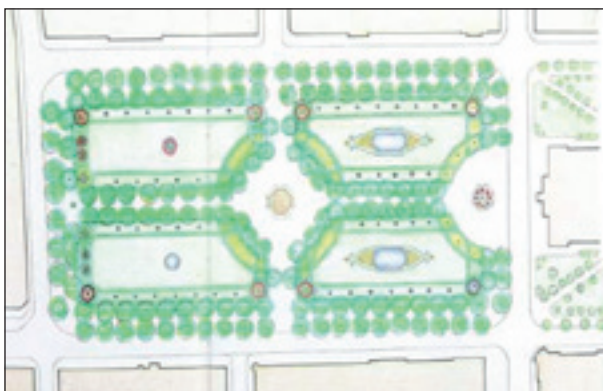
Čini se da je Peklarov koncept realiziran postupno, a u detaljima doradivan i mijenjan. Pojava egzotičnog bilja može se, s ponešto slobode, protumačiti naumom usklađivanja Zrinjevca i novog perivoja na Akademičkom (danas Strossmayerovom) trgu, za koji se, poticajem gradskog zastupnika Ferde Kalabara, 1884. godine iz Belgije naručuju rododendroni (*Rhododendron sp.*) i azaleje (*Azalea sp.*), a 1885. godine oni se javljaju i na Zrinjencu. Iz bilješke u Narodnim novinama 28. listopada 1885. saznaje se da su u perivoju posađeni u 3 "hrpe", a da će ih nagodinu biti 6 te kako ih nema "ni u bečkom Stadtparku" (Knežević, 1993.).

Treće (pre)oblikovanje perivoja

Treće značajnije preoblikovanje Zrinjevca počinje 1891. godine povodom jubilarne šumarsko- gospodarske izložbe kojom je slavonsko gospodarsko društvo obilježilo pedesetu obljetnicu svoga postojanja. Neposredan povod preinaci perivoja bila je odluka bogatog trgovca Eduarda Priestera da gradu pokloni glazbeni paviljon od lijevanog željeza koji

je postavljen u središnjem krugu Zrinjevca 1891. godine.

O nasadima je skrbio Franjo Jeržabek koji je naslijedio vrtlara Josipa Peklara. Jeržabek je napravio nacrt za preoblikovanje nasada, a u svakome polju (ukupno ih je bilo četiri) predložio je po jedan bazen s vodom. Sjeverni dio perivoja preuređen je 1893. godine kada je postavljen vodoskok u obliku dvostruke gljive čiji je autor Hermann Bollé. U južnome dijelu perivoja izvedena su 1894. godine dva bazena s vodoskocima (Šćitaroci, 2004.).

Slika 2. Tlocrt "Zrinjevca" prema Jeržabekovom planu (interpretacija Kiš, 1998.)

Jeržabek je uspio ostvariti svoj plan obnove i promjene nasada. Njegov je projekt bio konceptualno bliži Siebeckovoj nego Peklarevoj zamisli.

Jeržabek se vraća prvotnoj shemi parka s četiri izdužena polja, dokida poprečne staze i naglašava im vertikalni oblikom bazena i nasadom što ih uokviruju. Druga je važna novost sniženje zrcala partera: niže položen travnjak uokviren je širokim travnatim okvirom, na kojem se u pravilnom ritmu javljaju biljke šišane u obliku kugli i stožaca. Drugim sredstvima nego Siebeck, Jeržabek ponovno naglašava zelene travnate plohe, a ukras raspoređuje uz vodu, rondo i uglove polja. "Francuski slog" obilježuje upravo te elemente dekora, koji se oslanjaju na geometrijske i ukrasne uzorke francuskog parka. U čvrstoj i rafinirano jednostavnoj arhitekturi parka upravo oni osiguravaju mogućnost promjene, koja je uistinu i bogato realizirana tokom godina i desetljeća (Knežević, 1993.).

Primjena ukrasnog bilja u Jeržabekovu planu

Popis biljnih vrsta, kojeg je moguće sastaviti prema novinskim izvještajima i fotografijama, te kultiviranost nasada, kako Zrinjevca tako i ostalih parkova (posebno Istočnog kraka Zelene potkove), svjedoči o visokoj razini hortikulture što je od 1893. godine održava Gradska vrtlarija.

O hortikulturnom uređenju vidimo iz zapisa Dragutina Hirca iz 1916. godine, koji opisuje Zrinjevac, ljepotu i bogatstvo bilja, koje svake godine iznenađuje novim kompozicijama formi i boja u strogim okvirima Jeržabekova uređenja.

Iako je bilo posađeno 220 stabala platana (*Platanus acerifolia*), nisu se sva "primila". Ostalo je samo 140 – u istočnoj i zapadnoj aleji u dva reda po 40 platana u svakom, u srednjoj aleji u dva reda 30 stabala, u poprečnoj 16, a u južnoj 12 stabala.

Na sjevernoj strani posađeni su drvoređi medonosnih lipa (*Tilia tomentosa*) i javora mlječiike (*Acer platanoides*). Travnate plohe bile su zasijane gustom, tamnozelenom travom, a svaka ploha je bila obrubljena sa 16 niskih grmova šimšira (*Buxus sempervirens*) formiranih u čunjeve.

U uglovima ploha gdje su bile formirane cvjetne ronele, u proljeće su sađene: potočnice (*Myosotis alpestris*), tulipani (*Tulipa sp.*) i šeboji (*Cheiranthus cheiri*). U ljeto su sađene dracene (*Dracaena sp.*) iz gradskog staklenika, cinerarije (*Cineraria sp.*), alternarije (*Alternaria dioica*), tustike (*Crassulacae*), ukrasne koprive (*Coleus blumei*), pelargonije (*Pelargonium sp.*), datulje (*Phoenix canariensis*) i kane (*Canna indica*). U dijelu ispred Akademije sađeni su krugovi egzotičnog bilja kao npr. banane (*Musa x paradisiaca*) (Kušanić, 1991.).

Trg Nikole Šubića Zrinjskog 2010. godine

Trg Nikole Šubića Zrinjskog kasnije su vremena više trošila nego oplemenjivala. Promjene su se događale u intenzitetu održavanja partera, koji je sve siromašniji i priprostiji (Knežević, 1993.).

Nezadovoljavajuće opće stanje, ali i stvarna i simbolička vrijednost Trga Nikole Šubića Zrinjskoga, potaknuli su potkraj devedesetih godina 20. stoljeća ambiciozan i dobro pripremljen projekt cjelovite obnove perivoja koji je realiziran tijekom 2000. i 2001. godine. U uređenju pješačkih površina i ukupnog inventara tu je striktno poštovano načelo oslanjanja na povijesne izvore: afirmaciju izvornog dizajna, ali i relevantnih slojeva.

Međutim, sam perivojni parter nije obnovom zadobio puni sjaj svog lika, dokumentiranog potkraj 19. i početkom 20. stoljeća (Knežević, 2004.)

Zrinjevac je tako obnovljen prema približno Jeržabekovom konceptu iz 1891. godine, tj. prema izvornoj ideji perivoja kao skvera sa četiri travnjaka na kojima su cvjetni nasadi i bazeni tek akcenti.

Izričito je naglašena uzdužna os trga, u kojoj se nalaze (od sjevera prema jugu): Meteorološki stup, Glazbeni paviljon, polukrug s poprsjima velikana hrvatske povijesti i palača Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Slika 4. Platane uz glavnu aleju (foto: Beljo, 2010)

Primjena ukrasnog bilja 2010. godine

Simbol Zrinjevca i danas predstavljaju platane (*Platanus acerifolia*) (slika 4). Iako ova stabla u prirodi dožive 600 i više godina starosti, u gradu doživljavaju ubrzani proces starenja jer su izložena napadu čađi, dima i plinova. Povrh toga, takva je oslabljena biljka bila još i napadnuta gljivom koja izaziva centralnu bijelu trulež (*Inonotus hispidus*), a poznat je i napad mrežaste stjenice platane (*Corytuca ciliata*) 1970. godine. Posljedica toga bio je loš izgled i zdravstveno stanje platana, no taj problem je riješen primjenom preparata Decis. U oba je slučaja bilo potrebno izvršiti uklanjanje mrtvih i oštećenih grana, što smanjuje estetsku vrijednost primjeraka (Kušanić, 1991.).

Odluka o davanju prednosti platanama a ne kestenu za formiranje drvoreda s današnjeg aspekta je jako dobra budući da je platana sa svojom ukrasnom korom svjetlije drvo i unatoč bolestima i ograničenim uvjetima rasta u središtu jedne metropole (koji joj smanjuju estetsku vrijednost i zahtijevaju razmišljanje o programu revitalizacije), bolje ispunjava ulogu vizualnog "otvaranja" Zrinjevca usred okolnih monumentalnih zgrada. Izbor "tamnijeg" kestena više bi "zatvorio" taj prostor.

Za hortikulturno uređenje Trga, osim već spomenutih platana uz rub unutarnjih i vanjskih aleja koje poput zelena krova nadvisuju perivoj, koristi se kombinacija ukrasnog drveća, grmova, trajnica i sezonskog cvijeća.

Od ukrasnog drveća osim platana koriste se javori (*Acer campestre*) i lipe (*Tilia cordata*), koji su i u Jeržabekovom postavu činili dendrološku granicu u sjevernoj aleji.

Od zimzelenih grmova koristi se šimšir (*Buxus sempervirens*) i to duž parka u smjeru sjever – jug, s unutrašnje i vanjske strane travnjaka u formama koje su u stožastom obliku. Takav način oblikovanja postojao je i u Jeržabekovoj izvedbi i tako formalno oblikovani zimzeleni stošci imaju ulogu pratnje platana i potenciranja razigranosti njihovih krošnji. Šimšir se također koristi za nisku živu ogradu u parternom art-deco oblikovanju oko dviju fontana.

Od ukrasnih grmova koriste se hortenzija (*Hydrangea aborescens*) i suručica (*Spiraea media*). Hortenzija, koja izvanredno podnosi sjenu platana, a smještena je u skupinama u središnjem dijelu Zrinjevca oko Glazbenog paviljona.

Suručicom je obrubljen južni, polukružno oblikovan dio nasuprot palači Akademije iza poprsja Krste Frankopana, Andrije Medulića, Julija Klovića i Nikole Jurišića.

U razgovoru sa stručnom osobom iz poduzeća Zagrebački holding d.o.o., podružnica Zrinjevac, koje se bavi održavanjem zagrebačkih zelenih površina javne namjene, dobiveni su podaci o cvjetnim vrstama koje se sade u proljeće i jesen.

Slika 5. *Begonia tuberhybrida* (foto: Beljo, 2010.)

Slika 6. Cvjetna rondela ispred palače Akademije (foto: Beljo, 2010.)

U proljeće, početkom svibnja sade se: ukrasne kadulje (*Salvia farinacea*, *Salvia splendens*), vodenike (*Impatiens sp.*), cinerarije (*Cineraria maritima*), kadifice (*Tagetes sp.*), begonije (*Begonia semperflorens*, *Begonia tuberhybrida*), ukrasne kunice (*Ageratum sp.*), *Echeveria sp.* (prezimi u stakleniku).

U jesen, početkom listopada sade se: maćuhice (*Viola sp.*), jaglaci (*Primula sp.*), potočnice (*Myosotis sp.*), tratinčice (*Bellis perennis*) te lukovice: narcisi, (*Narcissus sp.*), zumbuli (*Hyacinthus sp.*), tulipani (*Tulipa sp.*) i šumarice (*Anemone sp.*).

Na sjevernoj strani Trga (uz meteorološki stup) rubovi travnjaka ukrašeni su s po četiri cvjetne gredice s lijeve i desne strane po uzoru na Jeržabekov plan koji je cvjetne aranžmane zamislio u kružnim formama.

Na središtima u dvije sjeverne travnate plohe postavljeni su: na sjeverozapadnoj plohi Bolléov vodoskok, a na sjeverozapadnoj plohi cvjetna gredica; središta južnih travnatih ploha su simetrična, s vodoskocima i malim gredicama, obrubljenim šimšiorom. Cvjetne gredice nalaze se i s lijeve i desne strane Glazbenog paviljona, na uglovima sve četiri travnate plohe.

Oko poprsja Ivana Mažuranića i Ivana pl. Kukuljevića koji se nalaze na uglovima perivoja posađena je *Begonia tuberhybrida* (slika 5).

U središnjem dijelu ispred palače Akademije smještena je velika cvjetna rondela, s cvjetnim vrstama: *Salvia farinacea*, *Begonia semperflorens*, *Ageratum sp.*, *Echeveria sp.* i *Sagina sp.* (slika 6).

Zaključak

Trg Nikole Šubića Zrinjskog preoblikovan je iz sajma u perivoj 1873. godine na poticaj bogatog građanstva i tako postao formativno uporište urbanističkog plana prema kojemu će nastajati novo središte grada Zagreba.

Temeljni oblik Trga izrađen je prema nacrtima gradskog inženjera Ruperta Melkusa dok je oblikovanje partera povjereno uglednom vrtnom arhitektu dr. Rudolphu Siebecku, ravnatelju bečkih gradskih parkova, što govori o velikom značaju koji su gradski oci davali tom projektu. Građani Zagreba su s velikim oduševljenjem prihvatili perivoj uokviren unutarnjim i vanjskim alejama platana koje do danas imaju status glavnog obilježja identiteta Zrinjevca. Zrinjski trg postao je reprezentativni prostor: mjesto susreta, boravka, razonode i kulture.

O događanjima koja su vezana uz uređivanje Zrinjevca svjedoče novinski zapisi iz kojih saznajemo o oblikovanju perivojnog partera. Stare razglednice na kojima otkrivamo ugođaj tadašnjeg perivoja potvrđuju da je Zagreb tada njegovao parkovnu arhitekturu i umjetnost i pokazuju koliko su ondašnji zaljubljenici u svoj grad koristili takve razglednice za njegovu promociju u svijetu.

Zrinjevac je danas uređen približno prema Jeržabekovom konceptu (1891.), nakon provedenog projekta cjelovite obnove perivoja koji je realiziran tijekom 2000. i 2001. godine. Razliku čini izbor cvjetnih vrsta za uređenje cvjetnih gredica koji je sužen. Promijenio se i doživljaj cijeloga Trga jer su platane narasle, o čemu također treba voditi računa pri izboru ukrasnih biljnih vrsta budući da moraju podnositi sjenu.

Zrinjevac i danas predstavlja reprezentativni prostor na kojem se tijekom godine održavaju razne manifestacije s ciljem turističke i kulturne promocije grada Zagreba.

Literatura

- Gostl, I. (1994.). Zagrebački perivoji i promenade. Školska knjiga, Zagreb
- Kiš, D. (1998.). Hrvatski perivoji i vrtovi. Prometej, Algoritam, Zagreb
- Knežević, S. (1993.). Zrinjevac 1873.-1993. u spomen stodvadesete obljetnice Zrinjevačkog perivoja. Naklada Prelog, Zagreb
- Knežević, S. (2004.). Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Zagreba – obnova Zelene potkove u Zagrebu, Povijest i vrijednost - stanje - zaštita - principi obnove. Elaborat izrađen za Zagreb.
- Kušanić, H. M. (1991.). Zagrebačka "Zelena potkova" nekad i danas, Diplomski rad - mentor Katarina Dubravec, Poljoprivredni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Šćitaroci, B. i. M.(2004.). Gradski perivoji Hrvatske. Šćitaroci, Arhitektonski fakultet, Zagreb
- Ulčnik, I. (1936.). Kako je nastao Zrinjski trg. Revija društva Zagrepčana. 12 (IV): 357-386

Surveying/professional paper

Use of horticultural plants on Nikola Šubić Zrinjski Square in Zagreb (1873 – 2010)

Summary

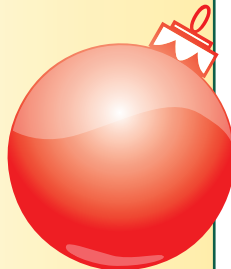
Nikola Šubić Zrinjski Square is one of eight parks – squares that make Zagreb “Green horseshoe”. The history of Zrinjski square started in 1866 on the occasion of the third centenary of death of the Croatian ban Nikola Šubić Zrinjski, when up-to-then Novi Térg, where the fairground was located, was renamed to Nikola Šubić Zrinjski Square. The square was transformed from the fairground to the public garden in 1873 according to designs of the engineer R. Melkus and the garden architect from Vienna – R. Siebeck. It had its second transformation in 1878, when the city gardener J. Peklar started to take care of the city’s public gardens and floral displays. The third significant transformation of Zrinjevac started in 1891, according to the design of the gardener F. Jeržabek. The public garden today, after the conducted renewal project during the years of 2000 and 2001, has the characteristics of the third transformation. The emphasis of this paper lies on the usage of plant material since the time of creating “Zrinjevac” to up to this day.

Key words: *Zrinjevac, square, public garden, plant material*

SJEME

Kopilica 5, 21000 Split
 Tel: +385 (0) 21 317 313
 +385 (0) 21 317 314
 +385 (0) 21 317 315
 Fax: +385 (0) 21 490-756
 E-mail: info@sjeme.hr
 Web: www.sjeme.hr

Blagoslovljen Božić
 i sretna Nova 2011. godina!